

مدرسه زندگی طرحی راهبردی

○ ارزیابی شما از رفتارهای اجتماعی و محیط زیست بوشهر چیست؟ آموزش و پرورش روی رابطه بین این دو محیط چه تأثیری دارد؟

● ما آموزش و پرورش را یک نظام باز تلقی می‌کنیم. از ویژگی‌های آن تأثیرگذار و تأثیرپذیر بودن آن است. رابطه جامعه، آموزش و پرورش، خانواده و مدرسه رابطه‌ای نزدیک است. مشارکت دو نهاد مقدس خانواده و مدرسه در بالندگی، و رشد و کمال انسانی دانش‌آموزان تأثیر زیادی دارد.

○ لطفاً بفرمایید مدیران آموزش و پرورش برای شناسایی وضع موجود تا چه حد به امر پژوهش می‌پردازند؟

● بنده شخصاً به این نتیجه رسیده‌ام که در همه سازمان‌ها و به خصوص در آموزش و پرورش، مبنای همه جهت‌گیری‌ها و تصمیم‌گیری‌ها باید تحقیق و پژوهش باشد. دیگر زمان آزمون و خطا نیست.

○ آیا سایر مسئولان استان هم چنین نگرشی به امر پژوهش دارند؟

● بله. مخصوصاً مدیرکل محترم آموزش و پرورش استان، خیلی بر این موضوع تأکید دارند و پژوهش را مبنای قرار داده‌اند. علاوه بر ایشان، اغلب مدیران آموزش و پرورش سعی می‌کنند که جهت‌گیری‌هایشان علمی و عالمانه باشد؛ چرا که امروز در آموزش و پرورش جایی برای جهت‌گیری‌های فله‌ای نیست و قطعاً بدون نقشه راه، کسی به جایی نمی‌رسد.

○ در ایام نوروز در استان بوشهر چه می‌گذرد و روابط اجتماعی مردم استان چگونه است؟

● نوروز در واقع زمینه‌ای است متناسب با فرهنگ معمول جامعه استان بوشهر. در ایام نوروز مردم به دید و بازدید می‌روند و در واقع نوروز موجب می‌شود که یک خانه‌تکانی دل هم در کنار خانه‌تکانی منزل در خانواده‌های استان اتفاق بیفتد که انصافاً مردم این استان فوق‌العاده عاطفی و اجتماعی هستند. اثرگذاری نوروز را بر روابط دلی خیلی مؤثر می‌دانم.

○ در استان بوشهر، آموزش و پرورش تا چه حد در آشناسازی مردم و خانواده‌ها با وظایف نهادها و سازمان‌ها موفق بوده است؟

● کارکردهای آموزش و پرورش را می‌توانیم در دو زمینه بررسی کنیم: یکی کارکردهای آشکار علم‌آموزی و حرفه‌آموزی، بحث تکمیل و تکامل شخصی افراد، و تحصیل افراد جامعه، و دوم کارکردهای نهانی است که به‌عنوان وظیفه آموزش و پرورش باید در نظر داشته باشیم. در بحث کارکردهای نهان، تکیه و تأکید ما بر مسئولیت‌پذیری، جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری است که در روابط اجتماعی آثار این سه موضوع را می‌توان مشاهده کرد.

○ استان بوشهر آموزش علوم انسانی را چگونه می‌بینید؟

● ما معتقد هستیم که آمایش منطقه‌ای داشته باشیم و توزیع دانش‌آموزان براساس شاخص‌های مصوب به گونه‌ای باشد که هم در علوم انسانی و علوم پایه در شاخه‌های نظری، توزیع متوازن

گفت‌وگو با یدالله بام‌نشین،

معاون آموزش متوسطه

آموزش و پرورش استان بوشهر

گفت‌وگو: محمود اردوخوانی
تنظیم: محمود همدانی

اشاره

معاون آموزش متوسطه استان بوشهر از رابطه زیست‌اجتماعی و زیست طبیعی استان می‌گوید. وی در پست‌های متفاوت دبیری، آموزش، مدیریت و معاونت بیش از ۳۲ سال سابقه دارد. با روی باز گفت‌وگو با ما را

پذیرفت و دل‌نگرانی‌های دانش‌آموزان و دبیران را در مورد برخی از برنامه‌های آموزش و پرورش در استان بوشهر منعکس کرد. در ادامه، مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید.

داشته باشیم و هم متناسب با موقعیت و جایگاه صنعتی و اقتصادی استان، به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش توجه داشته باشیم. خوش‌بختانه در بحث توزیع‌های متوازن، به‌ویژه در بحث آموزش‌های فنی و حرفه‌ای یا کاردانش، موفقیت‌های کیفی خوبی حاصل شده و جهت‌هایمان هم امیدوارکننده است.

○ آیا شما نگاهی به کتب علوم انسانی داشته‌اید؟

● بنده در جلسه گروه‌های آموزشی تأکیدم بر این بود که سعی کنید پای مؤلفان کتاب‌های درسی به استان باز شود، چون اثربخش است. اثرگذاری موضوع را در آخرین آمایشی که با حضور مؤلف ریاضی در کنفرانس نقد و بررسی محتوای کتاب داشتیم، شاهد بودیم. به نظر من این نشست‌ها و آمایش‌ها می‌تواند به تکمیل و تکامل محتوای کتب درسی کمک کند.

○ آیا نظرسنجی گروه‌های آموزشی متوسطه در این استان فعال است؟

● بله یکی از شاخص‌های مهم بحث نقد و بررسی کتب درسی است. نمی‌دانم اطلاع دارید یا خیر، ما در معاونت پژوهش و برنامه‌ریزی بخش جدیدی را برای نقد و تحلیل کتب درسی تشکیل داده‌ایم که وظیفه نظرسنجی را عهده‌دار است.

○ در گفت‌وگوهایی که با دانش‌آموزان پسر و دختر دبیرستان داشتیم، گویا داشتند که در استان برنامه‌ریزی امتحانات ناهماهنگ است. برای مثال می‌گفتند سایر استان‌ها به موقع امتحانات را شروع کردند و تعطیلات هم داشتند، ولی در استان بوشهر این کار رعایت نشده است. نظر شما به عنوان معاون آموزش متوسطه چیست؟

● چنانچه شرایط خاص پیش بیاید و مدرسه پاسخ‌گوی برگزاری امتحانات بدون تعطیلی کلاس نباشد، کمیسیون خاص شهرستان و منطقه با ذکر دلایل باید چرایی ضرورت تعطیلی کلاس در ضمن برگزاری امتحانات را توضیح دهد و در صورت موافقت شهرستان و منطقه، امتحانات نیم‌سال اول بدون تعطیلی انجام می‌شود. آیین‌نامه

امتحانات تسریع کرده است که امتحانات نیم‌سال اول بدون تعطیلی کلاس برگزار می‌شود.

ما در طول سال تعطیلات زیاد و متفاوتی داریم؛ آلودگی‌های محیط‌زیست، گرد و غبار، گرمای زودرس در استان و مانند این‌ها، در نشست‌هایی که با معاون آموزش استان داشتیم، به این نتیجه رسیدیم که یکی از راهکارهای جبران عقب‌ماندگی می‌تواند مقوله اجرای قانون باشد. البته نگاه من برتر از صرفه‌جویی در زمان است. من اعتقاد دارم، که معلم از آغاز سال تحصیلی با تکیه بر پرسش‌های تدریجی و ارزش‌یابی پیوسته تدریس کند، دانش‌آموز ما شب امتحانی نخواهد شد.

○ به‌طور کلی چند درصد از دانش‌آموزان شب‌امتحانی نیستند؟

● برآورد نکرده‌ایم، معمولاً در جوامع دانش‌آموزی ما، خیلی از آن‌ها به این مطلب توجه ندارند که با آموزش تدریجی از شروع سال تحصیلی، خودشان را براساس برنامه کتاب جلو بکشند. بنده معتقدم که اگر این موضوع به صورت یک فرهنگ و عین قانون در جامعه آموزش و پرورش ما دربیاید، می‌تواند یک راهکار مؤثر برای پیش‌گیری از افت تحصیلی دانش‌آموزان بر مبنای جهت‌گیری آموزشی و معلمان و دبیران ما در کلاس درس باشد.

○ دانش‌آموزان به عدم اجرای این قانون در سایر استان‌ها اعتراض داشتند. می‌پرسیدند چرا در این استان که با مشکلات خاص مواجه است، اجرا نشده است؟

● در مقایسه با سنوات قبلی، معاونین آموزشی و رئسای شهرستان‌ها در تحلیلی به این نتیجه رسیده‌اند که این کار مثبت است.

○ آیا می‌دانید که موجب افت تحصیلی در دانش‌آموزان شده‌اید؟ یا به نتیجه دیگری رسیده‌اید؟

● ما به جایی برخورد نکردیم که بگویند افت تحصیلی داشته‌ایم. ما کاری نکردیم که موجب افت تحصیلی شود. نکته‌ای را عرض کنم. از امتحانات نیم‌سال اول هیچ سندی باقی نمی‌ماند و نیازی

نیست که باقی بماند. در امتحانات نیم‌سال دوم، چهار نمره اثرگذاری آن است که دو نمره آن در اختیار معلم است و براساس ارزش‌یابی طی نیم‌سال داده می‌شود. فکر می‌کنم طی این ۱۰ یا ۱۵ روزی که مدرسه تعطیل می‌شود، افت آموزشی می‌تواند تیزتر باشد.

○ این نظر شماست که شاید درست باشد یا غلط. آیا با توجه به ساختار جامعه ما، مطالبی که شما گفتید موجب افت تحصیلی دانش‌آموزان نمی‌شود؟

● من سعی کردم کار اطلاع‌رسانی را به موقع انجام دهم. دانش‌آموز در ابتدای سال تحصیلی می‌دانست که امسال امتحانات نیم‌سال اول بدون تعطیلی کلاس درس برگزار می‌شود.

مهم‌ترین سودمندی این رویکرد آن است که تأکید معلم هم بر پرسش‌های تدریجی و ارزش‌یابی در طی سال تحصیلی بیشتر می‌شود. یکی از برنامه‌های ما در استان بوشهر، چند رسانه‌ای کردن آموزش است؛ بهره‌گیری از رسانه‌های دیداری، شنیداری در آموزش به شکلی که فرایند یادگیری و یاددهی هم عمیق شود و هم آسان.

براساس این نگاه به جرئت می‌توانم بگویم در زمینه توسعه کلاس‌های درس الکترونیک، استان بوشهر در سطح کشور از استان‌های پیش‌تاز است. ما در فاز اول ۱۶ کلاس را در دوره متوسطه، در فاز دوم ۲۷ کلاس را در دوره راهنمایی تحصیلی و در فاز سوم ۲۰۰ کلاس را به وسایل الکترونیکی مجهز کردیم. در مورد تعطیلات بین دو نیم‌سال هم تأکید می‌کنم، اگر معلم بتواند با تکیه بر ارزش‌یابی مناسب و نگاه خاص به‌ویژه به پرسش‌های مستند و تدریجی، دانش‌آموز را طی سال به دنبال خودش بکشد، ما دیگر نیازی به تعطیلی نداریم و دانش‌آموز هم دچار دل‌پره نخواهد شد. من ایمان دارم اگر جهت‌ها خوب ترسیم شوند، همه همکاران ما آمادگی دارند که در این زمینه همراهی و هم‌گامی داشته باشند. بنده اعتقاد دارم، هر زمان هر حرفی در نظام تعلیم و تربیت ما مبنای علمی و منطقی داشته باشد، پذیرش آن

راحت‌تر و برای اجرا و به نتیجه رساندن آن، کار راحت‌تر است. طرح جامع بهبود کیفیت آموزش و پرورش یا طرح مدرسه زندگی، یک تفکر راهبردی است که بومی شده و در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶، بعد از بسترسازی فرهنگی، با تربیت مشاورین و آماده کردن جامعه هدف و برگزاری داده‌های کارگاهی مطلوب و مفید به اجرا درآمد.

ایده ما به مدت دو سال در ۱۰۲ مدرسه جامعه هدف تحلیل شد. آثار و دستاوردهای این طرح به یک معجزه بیشتر شباهت داشت تا به کاری که در مدارس اتفاق افتاده باشد. بنده می‌گویم ایده باید ارائه شود. توجه جامعه آموزشی ما امروز باید بیشتر به منابع انسانی باشد. باید نگاه خاص به مدیریت‌ها تغییر کند. نگاه مدیریتی، اجرای ایده‌های نرم‌افزاری است که می‌تواند جهت‌ها را ترسیم کند. به کمک حرکت‌های نرم‌افزاری باید روی توانمندسازی منابع انسانی مان فکر کنیم.

○ آیا موفقیت‌های این طرح را به صورت طبقه‌بندی شده و مکتوب دارید؟

● همه چیز را به صورت مستند حفظ کرده‌ایم. وقتی که حضرت آقا فرمودند باید یک تحول عظیم بنیادی در آموزش و پرورش اتفاق بیفتد، این جرقه خورد و در سال ۱۳۸۵ شروع کردیم و در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ اجرایی شد. در واقع طرح را از مجاری ذی‌ربط، از کمیته برنامه‌ریزی استان، شورای معاونین و شورای آموزش و پرورش استان گذراندیم و مصوب شد.

هم‌چنین، از مشاورین توانمند مانند آقای دکتر نوری‌زاد، مؤلف آموزش و پرورش، دکتر تورانی، مؤلف کتاب «مدیریت فرایندمدار»، و «شوق تغییر» و جناب آقای فضلی‌خانی استفاده کردیم. خیلی خوب هم جواب داد و یک مدل شد که در حوزه معاونت پرورشی قرار گرفت و شد طرح جامع بهبود کیفیت آموزش و پرورش.

○ چرا از چهره‌ها و بزرگان بوشهری و بومی استان استفاده نکردید؟

● از مجموعه شخصیت‌های علمی استان، در تشکیل طرح دیر استفاده کردیم.

